

SEGUEIX EL CAMÍ DE LES RAJOLES DAURADES D'ESTER FERRANDO

A CURA D'AURELI RUIZ

CICLE D'ART CONTEMPORANI A LA SALA FORTUNY
19.04 > 25.05.2024

Les instal·lacions i escultures d'Ester Ferrando tenen qualitats fílmiques. D'una banda, aquestes qualitats es manifesten en la voluntat d'emmotllar la nostra percepció visual a un seguit d'estímuls lumínics; sovint, les seves escultures, funcionen com artefactes precinematogràfics: projeccions de llum, ombres, transparències i reflexos. De l'altra, es manifesten en el caràcter immersiu de les seves propostes. És precisament aquesta immersió allò que atorga una estructura narrativa a les seves exposicions. Així, Ferrando orchestra l'espai expositiu com si es tractés d'un exercici de muntatge cinematogràfic. L'exposició es construeix a partir de l'acte de veure, però també del no-veure: és tan important allò que reconeixem com el que defuig la nostra mirada.

Les escales, en tant que motiu fílmic, compten amb una prolífica trajectòria cinematogràfica. De fet, podríem filar una història del cinema partint d'això mateix: de representacions d'escales. Hi trobaríem escales que són escenaris de revolta, altres, que només condueixen a desendreços, en un sentit literal o figurat. Algunes d'aquestes escales tenen una presència majestuosa i d'altres, amb la seva grandiloqüència i teatralitat, exposen precisament el contrari: un estat de profunda decadència. Les escales, com els passadissos, són espais cinemàtics, de transició, i potser per això mateix, quan apareixen en una pel·lícula ho fan

per afegir tensió dramàtica, endarrerir el desenllaç de l'acció i deixar en suspens la seva conclusió.

L'any 2020, durant els mesos de confinament i en una de les seves passejades diàries, Ester Ferrando va trobar al marge d'un camí una escala que semblava conduir cap al no-res. Els successius encontres amb aquest fragment arquitectònic, va provocar que Ferrando l'adoptés com una mena de senyal. Una fita que trencava la uniformitat del paisatge. Tot i presentar-se de forma periòdica, aquest motiu sempre suscitava les mateixes qüestions i invariablement, les deixava sense resposta, sense conclusió. D'alguna manera, l'escala era el reflex de la reducció dràstica de l'espai físic i mental, però alhora, amb la seva estranyesa, apel·lava a la curiositat, a la nostra capacitat de meravellar-nos, fins i tot amb allò que a primer cop d'ull podria semblar banal.

Tot i que aquesta és la primera mostra de caràcter individual que Ester Ferrando realitza al Centre de Lectura, no és la primera vegada que el seu treball entra en diàleg amb l'arquitectura i la història d'aquesta institució. L'any 2013 Ferrando va presentar-hi *Analepsi*, un grup d'escultures fetes amb fibra de vidre¹. En aquella ocasió, Ferrando va fer rèpliques d'objectes per invocar antics usos de l'edifici. Així elements de caràcter funcional i aparença banal com ara una màqui-

na d'escriure, una cabina telefònica o un cendrer, en fer-se de nou presents, esdevenien exercicis memorialístics.

El tret comú entre els objectes que componien aquest insòlit catàleg d'absències era la seva condició instrumental en la producció de llenguatge, bé sigui la parla, o l'escriptura. Aquest fet no és casual: el programa d'usos del Centre de Lectura es defineix a partir d'un codi que autoritza, o bé restringeix, els actes comunicatius, com la conversa o la lectura.

En literatura es coneix com a analèpsia el joc narratiu que, fent un salt enrere en la narració, enllaça el moment present amb el passat. Així, els objectes que Ferrando va restituir en els seus emplaçaments originals, assenyalaven la voluntat de fer un salt cap al passat, de tornar a un temps anterior, i potser fins i tot a unes formes de fer circular el llenguatge abolides. Ara bé, malgrat el caràcter realista de la representació i la seva escala fidel al model, la composició material d'aquestes reproduccions, juntament amb la seva presència espectral, exposaven els engranatges del record, la seva inoperativitat. Els objectes que Ferrando va reproduir només existien en el present com projeccions de la seva memòria.

Tot i que entre la primera i la segona intervenció de Ferrando ha transcorregut una dècada, el tram d'escala que ara ocupa la Sala Fortuny i els objectes

encarnats que Ferrando va distribuir per l'edifici guarden un estret vincle. Aquest vincle es manifesta, d'una banda, en la pràctica de l'artista, en els procediments i els materials que conformen el seu lèxic escultòric. De l'altra, en la relació que ambdues propostes estableixen amb l'arquitectura del Centre de Lectura en tant que lloc específic.

Un tret distintiu del llenguatge que Ester Ferrando ha desenvolupat des dels anys 2000 és l'ús de motlles. L'obra de Ferrando pren en consideració qüestions com la reproducció i la seriació, i quan inscriu la seva producció en aquesta tradició, ho fa per posar en dubte la distinció entre el que és orgànic i el que és industrial. Així, elements produïts industrialment, són novament replicats en el seu estudi de forma directa i manual. En fer-ho, Ferrando manifesta la voluntat d'impregnar un rastre humà en la textura i en la coloració de les escultures, ben bé com si la distribució desigual del color i les superfícies aspres i imperfectes donessin testimoni de la vida dels objectes: una pell reconstruïda i, tanmateix, imaginària.

En instal·lar un nou tram d'escalas a la sala d'exposicions, o en restituir objectes desapareguts, Ester Ferrando se situa en un terreny ambigu i en constant fricció: no podem arribar a discernir si les seves escultures pertanyen a l'esfera pública - la biblioteca, els carrers i camins secundaris - o si, pel contrari, són una commemoració

ció d'esdeveniments que s'inscriuen en l'àmbit de l'esfera privada.

La manera en què els uns i els altres interpel·len l'arquitectura suggereix, precisament, un anhel per experimentar amb l'encaix entre el públic i el privat, com si, fet i fet, l'un mai no es pogués desprendre del tot de l'altre. Per integrar ambdós elements, ben bé com si es tractessin de parts que manquen, Ferrando recorre al seu propi coneixement de l'edifici al llarg dels anys. La seva intenció però, no és acomodar l'espai al record, ni fer-lo més amable, sinó presentar-nos-el de nou en una versió distorsionada. Tot i que aquesta exposició sorgeix en gran manera d'una troballa fortuïta, és

diffícil entendre la pràctica d'Ester Ferrando com això mateix, com un art de la recol·lecció i la troballa. És en la plasticitat de l'objecte escultòric i en la possibilitat de fer tangibles un seguit de projeccions mentals, allí on la seva pràctica artística troba el seu camp d'acció. Tot plegat, forma part d'una estratègia pacient i llargament estudiada: corroborar la capacitat de l'escultura per pertorbar el concert de l'espai i, sense demanar permís, corregir el pas del temps.

MARC NAVARRO

---

1. Les escultures que formen part d'*Analepsi* foren presentades en el marc de l'exposició "Lectures del Centre", Centre de Lectura, Reus, del 08.2.2013 al 30.3.2013.

CENTRE DE LECTURA DE REUS
CARRER MAJOR, 15
43201 REUS

TEL. 977 773 112 / 977 128 037
SECRETARIA@CENTRELECTURA.CAT
WWW.CENTRELECTURA.CAT

EXPOSICIÓ OBERTA:
DE DILLUNS A DIVENDRES DE 17 A 21H.
DISSABTE DE 10 A 14H

HO ORGANITZA

AMB EL SUPORT

CENTRE DE LECTURA
REUS 1859

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura